

Under vulkanen

Minidramatisering av Max Cattsos "Djävulen kommer klockan 4".

Personerna:

Doktor Wexner

Max, journalist

Tre permanenta bargäster

En bartender

Fader Gerald

Fader Doonan

Harry

Charley

Marcel

Husmodern

Piloten

Camille

Handlingen tilldrar sig i franska Polynesien före 1960.

Akt I scen 1.

Wexner Så ni har kommit hit som journalist för att tillfredsställa er sensationslystnad.

Max Nej, för att få veta sanningen.

Wexner Ön har flugit i luften. Det är ingenting mer med det.

Max Men katastrofen berörde mer än hundra människor, och några blev kvar.

Wexner Om ni vet så mycket behöver ni inte veta mer.

Max Jag vill gärna veta varför några blev kvar, fastän de kunde ha räddats.

Wexner Nej, de kunde inte ha räddats.

Max Det var visst fyra personer? Och en av dem var väl öns viktigaste person?

Wexner Det beror på hur man ser det. Ni har väl redan fått veta alla fakta av alla andra direkt berörda?

Max Den ena piloten, guvernören och några på krogen.

Wexner Synd att ni kom för sent. Fader Doonan var ensam kvalificerad att ge en helhetsbild av situationen.

Max Det är honom jag menar. Varför blev han kvar?

Wexner Det var ingens fel. Han envisades med att rädda alla andra men kunde inte rädda sig själv.

Max Det är den historien jag är intresserad av. Ni var väl med till slutet?

Wexner Jag var en av de sista som räddades. Jag stannade så länge jag kunde. Ja, jag om någon kände honom.

Max Han lär inte ha varit särskilt populär på ön. Ändå gjorde han så mycket för den. Vad var det med honom?

Wexner Han var en hård och envis irländare som antagligen blivit präst av misstag. Han undrade och grubblade genom hela livet varför han egentligen blivit präst och vad han gjorde här. Han blev mer eller mindre skickad hit i exil från New York, där han som så många andra goda präster gjort sig omöjlig genom sin obändiga envishet och aldrig kompromissade med vad han kände var rätt.

Max Han gjorde underverk på ön men blev ändå inte populär. Varför? Var det bara för hans dryckenskaps skull?

Wexner Inte alls. Det började långt innan han började dricka. Hans första två år här var rena fullkomlighetsresan, och hans kyrka var alltid full. Alla älskade honom. Sedan fick han för sig att bygga det där sjukhuset.

Max För spetälska?

Wexner För spetälska barn. Då blev han tabu, och ingen ville mera ha något med honom att göra. Det var då jag kom hit från spetälskekolonin på Molokai med erfarenhet därifrån. Spetälska är ingen farlig sjukdom idag. Den är inte smittsam längre, och den kan kureras. Men vad som är nästan obotligt är folks fördomar mot sjukdomen. De flesta har ju läst sin bibel. Den apokalyptiska fasa som sjukdomen väcker är fortfarande oövervinnelig i sin vidskepliga överdrivna

extravagans. Ett barn med stympade lemmar på kryckor med lejonansikte måste sätta skräck i även den mest garvade person. Men fader Doonan visste att sjukdomen kunde botas, han gav sig inte förrän han övertalat mig att komma hit, och alla hans barnpatienter var faktiskt på bättringsvägen – några hade redan kurerats och kunnat lämna ön. Och jag var inte hans enda kvalificerade personal.

Max Men varför började han dricka?

Wexner Motgångarna drev honom till det. Han måste bygga sitt sjukhus själv. Folket slutade gå i hans kyrka. Han blev förtvivlad helt enkelt men vägrade ändå ge upp. Han gav fan i folks fördomar, forcerade sitt sjukhus och dess verksamhet, struntade i att hans kyrka blev tom och botade sina spetälska barn. Bara genom att uppföra sjukhuset så långt borta från staden som möjligt kunde han alls genomföra det.

Max Men några hjälpte till?

Wexner Några utvalda få. Han fick hit en bedagad sjuksköterska från Papeete, som varit professionell dansös på Folies Bergère i Paris.

Max Jag har talat med henne – en amper tant.

Wexner Ja, eller hur? Men hon var just den veteranföreståndarinna han behövde.

Max Men han fick ju hjälp sedan av en ny ung präst.

Wexner Meningen var att han skulle avlösa honom. Han skickades hit för att fylla hans kyrka igen och få honom att gå i pension. Vulkanutbrottet kom emellan.

Max Anade ingen att vulkanutbrottet skulle komma?

Wexner Aldrig. Det började osa bränt och bolma rök först månaden efter fader Gerald's och straffångarnas ankomst.

Max Straffångarna som blev kvar på ön med fader Doonan?

Wexner Ja.

Max Varför kom de hit egentligen?

Wexner Det var en olyckshändelse. De skulle föras till Tahiti men måste mellanlanda här för tankning av planet. Fader Gerald kom med samma plan. Så fort fader Doonan hörde talas om fångtransporten lade han beslag på fångarna med sin rätt att använda straffångar för arbetstjänst för kyrkan. Sjukhuset behövde repareras. Guvernören kunde inte hindra honom.

Max Vad tyckte folket om straffångarna?

Wexner De blev bara glada åt att fader Doonan genast körde iväg med dem. De slapp se dem mera.

Max Och hade fader Doonan nytta av dem?

Wexner (får något drömskt över sig) Jag var på krogen den morgonen för ärenden i staden. Jag hade kommit med fader Doonan, som gick omkring och samlade gåvor i sin säck som vanligt, som han alltid gjorde när han kom till staden för att därmed irritera alla, men han fick alltid något med sig.

Scen 2. Baren.

Ett slitet ställe med typiska bargäster. Fader Gerald kommer in, en ung grön präst.

1 Har man sett! Är det avlösaren?

2 Det är hög tid.

3 Han vet väl inte vad han är här för.

Bartendern Har ni kommit fel?

Gerald Jag vet inte. Jag kom med flyget och skulle träffa fader Doonan, men han har inte syns till. Någon föreslog att jag skulle söka honom här.

Bartendern Är han i staden kommer han hit. Sitt ner och ta det lugnt så länge.

1 Det är lika bra han tar sig ett glas. Vi bjuder.

Gerald Tack, jag dricker inte.

2 Inte ännu. Du börjar nog du också.

3 Seså, prällen. Var lite social och slappna av. En drink skadar aldrig.

Gerald Att dricka sprit är som att dricka saltvatten. Man blir bara törstigare.

3 Hör på den.

Doonan (inträder plötsligt) Är den nya prästen här?

1 Han väntar bara på dig.

Doonan (till Gerald) Bry dig inte om dem. De bara skäller men bits inte.

Gerald Fader Doonan, förmodar jag?

2 Vi ville bara smeka honom medhårs med att bjuda honom på en drink, men han sade att alkohol var som saltvatten. Vad tycker ni om det, fader Doonan?

Doonan Han får tycka som han vill, men han måste inte dricka för det. (*till Gerald*) Ni kom visst inte ensam, fader Gerald?

Gerald Nej, jag hade tre medpassagerare, tre straffångar.

Doonan Var är de nu?

Gerald Guvernören tog hand om dem. Jag tror han satte dem i finkan.

Doonan Jag har rätt att använda dem som arbetshjälp, och han har ingen rätt att undanhålla mig den rätten.

1 Ni kan behöva bättre sällskap åt era damer där uppe, fader Doonan.

3 Den där prällen blir rena gullgossen åt dem.

Gerald Den här ön tycks behöva själavård.

Doonan Ni kommer som på beställning, men var beredd på tuffa tag. Meningen är att ni skall tjänstgöra här nere, men jag måste först introducera er för mitt sjukhus.

Gerald En sak i sänder.

2 Ni går väl inte härifrån utan en drink, fader Doonan?

Doonan Tack, jag har min egen flaska och dricker direkt ur den.

3 Behöver ni inte den till nattvardsvinet?

Doonan Det måste inte vara vin till mässan. Man kan använda vatten. Jesus förvandlade ju vatten till vin.

1 Vår nya präst föreslog saltvatten.

Doonan Nu börjar de, fader Gerald. De ger sig aldrig förrän de retat upp mig till slagsmål. Det är bäst jag tar en drink i alla fall, för att lugna ner mig.

Bartendern (häller genast upp åt honom, till fader Gerald:) Ni får gärna hålla honom sällskap.

1 Med saltvatten.

Gerald Tack. Har ni öl?

Bartendern Naturligtvis.

Gerald (får sitt öl) Hur hamnade ni här egentligen?

Doonan Det undrar jag också. Jag lämpades här som på en soptipp. Man ville inte ha mig i New York längre. Jag gjorde tillvaron osäker för alla syndare. De blev stötta av att jag aldrig gav mig. När de jävlades med mig gav jag dem fan, och det gjorde jag rätt i. En gång syndare alltid syndare, fader Gerald. Det är tyvärr min erfarenhet. En dålig karaktär kan aldrig bli en god karaktär. Hela mänskligheten är förtappad. Därför gav jag upp hoppet för dem för länge sen. De duger bara till kronisk självdestruktivitet. Därför lämpades jag här, där jag kunde göra så litet skada som möjligt. De enda människor jag fann det värt att leva för här var de spetälska. Kroniskt sjuka människor blir goda och ödmjuka, och kan man då bota dem är det tacksamt att göra det. Dem slipper man slåss med i motsats till alla andra.

Gerald Hur länge har ni varit här?

Doonan Tjugo år.

3 Tjugo år för länge.

Doonan Ja, så tycker de som inte kan tåla mitt sjukhus för spetälska. Jag hoppas ni inte kommer att dela gemene mans obehag för min institution.

Gerald Jag har sett de spetälska på Molokai.

Doonan Men ni har ännu inte sett barnen. De är alla här.

Gerald Jag är redo.

Doonan Fint. Då ger vi oss iväg.

1 Ta med er saltvatten upp till sjukhuset, fader. Doonan håller sig bara med whisky.

2 Han tål inte vatten över huvud taget.

Doonan Och ni, era dönickar, tål ingen mänsklig värdighet. Den har ni förlorat för länge sen, om ni någonsin haft den.

2 Vi behöver ingen i ert sällskap.

Doonan Ändå är det det enda jag kan bjuda på, men så ovärdiga som ni är, era gudlösa monster till parasiter, är den reserverad åt dem som arbetar för den där uppe.

2 Stanna nån gång kvar där uppe och kom aldrig ner igen.

Doonan Jag önskar att jag en dag slapp göra det. Kom, fader Gerald. (*drar med sig Gerald ut.*)

1 Den gröngölingen blir aldrig långvarig här.

2 Ska vi slå vad? En månad eller två?

1 Två högst.

3 Mindre än en.
2 Då får jag säga mer än två, fast jag inte tror på det.
3 Topp! (*De dricker tillsammans.*)

Scen 3. Kolonin.

Harry Hur hamnade vi här egentligen?
Charley Ja, inte var det frivilligt.
Marcel Vi slapp i alla fall ut ur den där ugnen.
Harry Vilken djävla idiot till guvernör, att genast låsa in oss i en smältugn bara för att vi var hårdhänta typer!
Marcel Men det blir lätt att rymma härifrån.
Harry Men vart? Här är bara djungel och stup runt omkring. Vi skulle förlora oss genast.
Marcel Men vad har vi annat att göra?
Doonan (kommer in) Tänk inte på det. Myrorna skulle äta upp er innan ni kom halvvägs ner.
Harry Ni tog oss hit, så våra liv är på ert ansvar inför guvernören, och det är er sak att se till att vi kommer levande fram till Tahiti för att avtjäna våra fyra år där. Det ser vi fram emot. Vi gjorde ingenting för att hamna här bortom all ära och redlighet bland köttätande myror och ruttnande människor med världens äckligaste sjukdom.
Doonan De är människor. Sjukdomen smittar inte, om man inte insisterar på kontinuerlig intim kroppskontakt.
Harry Kroppskontakt? Med de levande liken? Med blodiga bandage, stympade lemmar, barn på kryckor och vanställda ansikten? Man tål ju inte se dem ens. Vilken existens som helst är bättre än denna.
Doonan Ni är här för att arbeta, inte för att tjata. Ni är fria här. Ni har tillgång till allt, ni är fria att röra er, ni kan inte ha det bättre, och i den där ugnsburen där nere hade ni dött, om jag inte tvingat guvernören släppa ut er.
Harry Hur hamnade ni själv här egentligen?
Doonan Av samma anledning som ni – straffkommendering. Men jag beslöt att göra det bästa av saken och gör nytta här.
Marcel Med att ta hand om mänskliga vrak som ingen annan vill ta hand om?
Doonan Precis, och vi botar dem, de blir friska, det finns mindre hopp för våldsbrottslingar som ni.
Charley Vi har inget val, gossar. Vi måste arbeta för honom, så har vi åtminstone någonting att göra. Det ligger något i att göra det bästa av saken. Vår sak kan ändå inte bli sämre.
Doonan Klokt resonerat, Charley! Sätt i gång!
Marcel Om vi sköter oss kanske vi rentav kan få lindring i våra straff.
Harry Vi har inget val. Låt oss sätta igång, så får vi åtminstone mat sedan.

Doonan Ingen har någonsin klagat på maten här.
Harry Menar ni att vi har kommit i smöret?
Doonan Vi har franskt kök. Vår föreståndarinna kommer från Paris.
Marcel Den där bedagade kurtisanen från Folies Bergère? Tänk att möta en gammal parisisk hora på en plats som denna!
Doonan Hon är en utmärkt sjuksköterska som kan tas med vilka våldsamma män som helst. Hon kommer att vinna er respekt innan dagen är slut.
Marcel Jag har alltid respekterat horor.
Doonan Fortsätt med det, och du kan få din strafftid lindrad.
Harry Kom, gubbar! Låt oss sätta i gång!
(*De skrider till verket under Doonans ledning.*)

Scen 4. Gerald och Wexner i köket.

Gerald Men jag förstår inte varför de vill bli av med honom.
Wexner Hans överordnade ser bara till statistiken, som är otillräcklig och missvisande, som all statistik alltid är.
Gerald Statistik?
Wexner Fader Doonan är stökig. Han ger sig inte. När han fick idén till att bygga det här sjukhuset och inrätta en institution för kurerandet av spetälska barn fick han hela befolkningen emot sig genom tabuvidskepelsen, som gjorde att alla slutade gå i kyrkan. Det är statistik. Hur rätt han har är ingen statistik och räknas därför inte. Är ni villig att överta ansvaret för spetälskekolonin om Doonan kallas bort?
Gerald Jag är bara här för att gjuta nytt liv i kyrkan och församlingen.
Wexner Där ser ni. Om Doonan kallas bort förfaller sjukhuset, och de spetälska barnens räddning avbryts. I stället kommer kanske folk tillbaka till er kyrka. Vad är det för en kyrka?
Gerald Själavård behövs alltid.
Wexner På bekostnad av sjukvård? Fader Doonan har hållit båda vårderna i gång konsekvent hela tiden men funnit sina värsta fiender vara kyrkans fördomar och folkets tabuvidskepelse. Han håller sjukvården i gång genom kampen mot dessa själssjukdomar. Kan ni kurerar dem med er själavård?
Gerald Det blir svårt.
Wexner Jag är rädd att de statistiska beräkningarna inte räcker till för att tackla problemen.
Gerald Naturligtvis skall vi göra allt för att vidmakthålla sjukhuset.
Wexner Det gläder mig. Om Doonan får vara kvar och ni hjälper honom kan vi kanske göra någon nytta.
Gerald Om han slutar dricka kunde han få vara kvar.
Wexner Han är gammal. En gammal irländare slutar inte dricka. Han dricker mera.

Gerald Där har vi kruxet. Han föregår med dåligt exempel.
Wexner Gör han? Vilken irländare börjar inte dricka efter de 60 om han ser hela sitt liv förfelat och förspillt utan mening?
Gerald Är det problemet?
Wexner Han har tvivlat på sitt prästkall ända sedan han blev präst.
Gerald Tvivel är nyttigt för tron.
Wexner Era floskler är just vad han behöver.
Gerald Jag börjar förstå att han måste få vara kvar.
Wexner Då har ni kommit långt, och det finns hopp för er.
Gerald Vi sitter i samma båt, och det gäller att ro hem den.
Wexner Precis.
Husmodern (inträder plötsligt) De där hemska straffångarna har gett sig iväg. Jag visste från början att de bara skulle vålla problem.
Wexner Då får vi söka efter dem. De kan inte komma långt. Vi får samla ihop dem där de antagligen ligger stönande någonstans på vägen, utslagna av den tropiska hettan och uppgivna i kampen mot myrorna och insekterna.
Gerald Jag följer med.
Wexner Gör så. De kan behöva er välmenande själavård. *(De bryter upp.)*

Akt II scen 1. Krogen.

1 Har ni märkt att vulkanen börjat ryka igen?
2 Är det den som osar bränt över hela ön?
3 Den puttrar ibland. Det är ingenting nytt.
1 Men ibland sätter den i gång.
Bartendern Det brukar inte vara någon fara. Om den sätter i gång med jordbävningar märker vi det nog. *(Det mullrar och skakar ett ögonblick.)*
2 Vem sade något om jordbävningar?
Bartendern Ett skalv är ingenting. Två skalv är en varning. Det tredje skalvet har aldrig kommit.
3 Vad händer då?
Bartendern Jorden öppnar sig, och hus ramlar samman. Sedan fattas det bara att ön flyger i luften.
Piloten (kommer in, uppjagad) Har ni hört det senaste? Vulkanen hotar med utbrott. Det kan bli evakuering.
1 Vi hörde just utbrottet. Det luktade illa. Det var allt.
Piloten Guvernören har slagit alarm om högsta beredskap.
2 Det har aldrig hänt förut.
(Harry, Charley och Marcel kommer in helt förstörda.)
Piloten Vad tusan gör ni här?
Marcel Vad är det för en ö vi har kommit till egentligen?
Piloten Den är snart ingen ö mera. Den hotar att flyga i luften.

Harry Vi vill härifrån med det snaraste.

Piloten Ni är de sista som kommer härifrån.

1 Har ni rymt? Vad tror ni guvernören tycker om det? Ni kommer i ugnsgropen på livstid.

Harry Vad gör det om ön flyger i luften.

2 Fader Doonan hade ansvaret för er. Försöker ni rymma får fader Doonan fan av guvernören.

Bartendern Det är fader Doonan van vid.

3 Han är väl näste man som kommer hit på jakt efter er. Då är fan lös i helvetet.

1 Vänta bara tills han slipper lös ur vulkanen.

Piloten Jag tror vi alla kan behöva en drink för att lugna ner oss. Jag bjuder.

Bartendern (serverar) I väntan på fader Doonan, med en extra åt honom.

Doonan (stormar in) Hur fan har mina straffångar lyckats ta sig ända ner hit?

Bartendern Lugna sig, fader Doonan. De bjuder er på en drink.

Harry Vi fick helt enkelt eld i baken när vulkanen satte i gång.

Doonan Den har inte satt i gång ännu. Vänta bara tills den sätter i gång.

Marcel Helst inte.

Doonan Ni var på mitt ansvar. Ni följer med upp tillbaka.

Harry Aldrig i livet.

Doonan Om ön måste evakueras måste vi rädda alla som är kvar där uppe, 23 kvinnor och barn. Ni är under mitt kommando och måste hjälpa mig. Om ni gör det kan jag utverka er frigivning hos guvernören.

Charley Vad sägs om det, Marcel? Vi slipper fyra år i finkan.

Marcel Vi måste överleva först.

Harry Har vi några garantier?

Doonan Nej, ni har inga garantier. Ni har bara möjligheter.

Harry Och hur tar vi oss upp, om vägen är förstörd?

Doonan Snabbaste vägen. Piloten får flyga oss, och vi hoppar ut med fallskärm. Ni var väl med i kriget?

Piloten Jag måste ändå flyga upp på order av guvernören för att rekognosera och iaktta vulkanaktiviteten. Jag kan släppa av er på vägen.

Harry Det är bäst vi får oss några drinkar till först.

Doonan Vi måste samarbeta för att överleva. Vi har inget val. Det gäller alla, straffångar och spetälska, präster och alkoholister, idioter och byråkrater, ingen kommer undan naturtvånget att samarbeta när det är kris. Hur långt har vulkanen kommit? Är det någon som vet det? Kommer den att spränga oss alla i luften? Blir det evakuering?

Wexner (kommer in) Jag har just varit hos guvernören.

Doonan Vad säger han?

Wexner Troligen måste ön evakueras, men han avvaktar flygningens rapport. *(till piloten)* Ni är här, ser jag. Det är bäst vi ger oss iväg genast.

Doonan Kommer ni med upp till sjukhuset?

Wexner Naturligtvis. Jag hoppar också.
Doonan Finns det fallskärmar tillräckligt?
Piloten Det finns precis fem. Jag är rädd att ni måste ta er tillbaka till fots hela vägen med alla era patienter, och jag vet inte ens om ert sjukhus finns kvar eller om lavan har tagit det.
Doonan Har lavan satt i gång?
Harry Vi såg den på vägen. Den är rykande blodig i sin rödhets allt förintande förstörelse. Den har kanske förstört vägen nu.
Doonan Det tror jag inte, och sjukhuset måste finnas kvar. Ni har ju en käresta där uppe, Harry, som ni måste ta ansvar för.
Harry Det är därför jag följer med godvilligt.
Doonan Fastän hon är blind?
Harry Det visste jag inte när jag tog hand om henne. Jag kan inte backa ur.
Doonan Bravo, oförbätterlige straffånge! Jag visste att ni var en människa!
Harry Men ingenting mer.
Doonan Det gäller oss alla, gudbevars. *(tömmer en drink)* Då far vi. *(till piloten)*
 Det är bäst vi flyger i luften innan ön gör det.
Piloten Jag menar det.
Doonan Kom, doktorn! Så länge det finns liv finns det hopp!
Wexner Det är det som ger livet mening.
Doonan Just det! *(Doonan, Wexner, piloten och straffångarna ut efter att ha svept sina glas.)*
 1 Tror ni verkligen det finns kvar?
 2 Det kan knappast räddas, men patienterna kan räddas.
 3 Måste ön verkligen flyga i luften?
Bartendern Det måste den inte alls. Frågan är om den gör det eller inte. Om den gör det så är det lika bra ni dricker vad som finns.
 2 Då skålar vi för kontinuiteten!
 1 Måtte vi alltid kunna fortsätta även om ön flyger i luften! *(höjer sitt glas. De dricker.)*

Scen 2. Sjukhuset.

Wexner Lämna sjukhuset nu, fader. Det kan inte räddas.
Doonan Men varför måste detta hända oss? Vad är det för en Gud som tillåter att ett helt oskyldigt samhälle går upp i rök och att ett ädelt livsverk, genom vilket vi faktiskt har räddat många liv och kurerat ett antal spetälska barn, som blivit helt friska, som lämnats åt sitt öde om vi inte ingripit? Vad har vi gjort för att bestraffas så? Och vad har denna fridfulla ös anspråkslösa befolkning på bara drygt hundra personer gjort för att berövas hem och jord och livsverk?
Wexner Ingenting.

Doonan Jag vet att ni är ateist och ser allting med helt sakliga ögon, men jag är ändå präst och har officiellt en gud att leva för, som jag aldrig sluppit hur mycket jag än tvivlat på honom i hela mitt liv. Jag har förgäves sökt en mening med hans existens, men denna vackra ös tillintetgörelse är det definitiva grundskottet för min tro. Jag har ingenting kvar.

Wexner Jo, ni har flaskan.

Doonan Försöker ni vara rolig eller bara spydig och ironisk?

Wexner Jag är saklig. Och en sak till har ni kvar. Ni har livet, och ni kan rädda livet på dessa tjugotre stackars människor som ni redan räddat livet på genom sjukhuset.

Doonan Ni menar, att livets mening är att leva för livet, och om man då också kan rädda livet på andra är livets mening dubbelt värd?

Wexner Ungefär så. Men det är hög tid att vi lämnar innan hela ön rämnar.

Husmodern Vi är alla klara att företa den mödosamma vandringen genom eld och svavel ner till det väntande skeppet, fader.

Doonan Harry och Camille också?

Husmodern Straffångarna vill bära de sjukaste barnen.

Harry (kommer in med armen om Camille) Vi är redo, fader, och väntar bara på er.

Doonan (spydigt) Är ni redan gifta?

Harry Fader, jag hade ingen aning om att Camille var blind när jag giljade till henne, men hennes blindhet bara ökar mitt ansvar och min tillgivenhet.

Doonan Och du, Camille, kan du älska honom, en våldsvverkare och råbuse?

Camille Jag ser bara hans själ och älskar den och ser att han är god.

Doonan Ja, då går vi väl då. Vad väntar vi på? Vi kan ju inte vänta på att ön skall rämna! *(De bryter alla genast upp.)*

Scen 3. Som akt I scen 1.

Wexner Så var det, min vän. Vi fick bära de sjukaste barnen hela vägen ner genom svavel och eld medan lavan splittrade ön i olika eldfloder och vulkanen hela tiden sprutade mera aska, men vi klarade oss ändå fram till bron. Bara ett av barnen dog på vägen, och stackars Marcel fastnade och drogs ner i gytjig kvicksand, Harry försökte förgäves rädda honom, och bron var illa skadad och brann redan, medan Charley stöttade upp den och vi alla en och en kom över. Jag var den siste som kom över. Sedan brast den, och fader Doonan och den redan svårt skadade Charley blev kvar på andra sidan.

Max Men Harry kom med ner?

Wexner Han kom helskinnad ner men valde sedan att återvända till Doonan och den döende Charley. Han ville inte överge dem och lämna dem ensamma. Han nådde säkert fram till dem och till den brustna bron och kunde bara från andra sidan vara med dem i deras sista stunder, men jag mindes vad fader Doonans sista ord var till Harry innan vi skildes.

Max Vad sade han?
Wexner "Harry, min vän, bara en oförfäddlig syndare som du kunde ha återgett mig tron på mänskligheten och Gud, och du har gjort det.
Harry Hur lyckades jag med det?
Doonan Genom din kärlek för den blinda Camille. Med att göra henne med barn genom kärlek, vilket du säkert har gjort, har du med din kärlek besegrat både spetälskan och döden. Hon har fått nytt liv, och du har räddat det. Tack."
Max Men han återuppsökte döden självmant med att återvända till fader Doonan.
Wexner Han fann genom fader Doonan ett liv han aldrig hade haft, och det livet tror jag var själva evigheten.
Max Tack, doktor Wexner.
Wexner Får jag bjuda på en drink till fader Doonans, Harry Frobishers, Charleys och Marcells och det enda förolyckade barnets minne?
Max Ja, doktor Wexner, låt oss hedra dem. Vad gör ni nu?
Wexner Antagligen återvänder jag till Molokai. En läkare har alltid arbete kvar att göra.

(De utbringar en skål tillsammans.)

Verona vid påsk, 25.4.2019.

Ur vår filmrecension

Filmen gjordes 1961 i regi av Mervyn Leroy med Spencer Tracy som fader Doonan och Frank Sinatra som Harry. Den som berättat denna historia är journalisten Max Catto, som efter att vulkanutbrottet utplånat söderhavsön vägrade ge sig innan han fått veta allt om de sista som lämnade ön och de som blev kvar. På svenska heter boken "Ön som dog", men dess rätta titel är "Djävulen kommer klockan 4". Spencer Tracy gör en formidabel roll som den gamla arga prästen utan några illusioner eller någon tro kvar utom en sorts nödlägestillit till flaskan. Han får hand om tre straffångar som ska flygas vidare till Tahiti efter tankning, alla tre är potentiella mördare, vars arbetskraft han har rätt att ta i anspråk för sitt sjukhus för spetälska uppåt berget, där husmodern är en viss Marguerite, som tidigare varit prostituerad i Paris men fortfarande studerar porrtidningar, och där även en blind flicka tagits om hand och tjänstgör, som Frank Sinatra som straffånge blir kär i, till en början utan att ana att hon är blind. Dramat börjar när vulkanen börjar få liv.

Den intressantaste karaktären är dock doktor Wexner från Österrike, sjukhusets läkare, som kommit dit från spetälskekolonin på Molokai. Det är han som i boken avslutar berättelsen för Max Catto, en berättelse som omfattar hela senare halvan av boken, i filmen har han bara en stor scen, men

den är filmens största. Själva vulkanutbrottet är en god förberedelse till de båda andra senare stora vulkanfilmerna "Krakatoa – öster om Java" och "Dante's Peak", men dess realism överträffar båda, och filmatiseringarna av det konstruerade vulkanutbrottet var så väl gjorda, att de återanvändes ständigt i andra vulkanfilmer. Filmens enda avvikelser från boken är rent dramaturgiska – boken är ett koncist och sakligt journalistiskt reportage, men en film måste få ha dramaturgi.

Göteborg 5 maj 2019